

STIGENDE INTERESSE FOR DYRKNING AF ØKOLOGISK VINTERRAPS

For at få succes er det **vigtigt at have fokus på etableringen og sortsvalget.**

Foto: Sven Hermansen

En veletableret vinterraps.

VINTERRAPS ER VED at blive konsolideret som en vigtig økologisk afgrøde. Med ca. 3.500 ha indberettet i 2020, og afgrøder der her omkring 1. juli generelt ser meget fine ud, er der ikke nogen grund til, at den stigende tendens ikke skal fortsætte. Prissætningen ser ud til at være stabiliseret på et lavere niveau end de +7,00 kr. som vi hidtil har set flere steder. Der er dog stadig mulighed for at lave gode dækningsbidrag på en veletableret økologisk vinterraps.

Forfrugt, såtid og såbed

I de registreringer, der er gennemført i 2017-2019, er der stor forskel på, hvilke forfrugter der danner grundlag for de bedste udbytter. Kløvergræs er naturligvis en forfrugt med et stort potentiale. Med ompløjning omkring 1. august forud for etablering 10.-15. august vil en kløvergræsmark, der anvendes til foder eller biogas, miste 10-15 pct. af sit udbyttepotentiale.

Det skal rapsen kunne betale for. Det kan den, hvis kløvergræsmarken nedmuldes rettidigt, og hvis der er fugt i jorden til at sætte en omsætning i gang med det samme og til at opnå en ensartet fremspiring.

Ærter til konsum som forfrugt viser

sig ofte at være en af de mest sikre metoder til etablering af vinterraps. Det er ikke alle, der kan levere konsumærter, men den tidlige høst og det let omsættelige kvælstof efterladt af forfrugten, bør være inspiration til valg af strategi. Nedfældning af gylle før pløjning, er den mest sikre metode til at starte afgrøden godt op, hvis ikke forfrugten har mulighed for det.

● **Ærter til konsum som forfrugt er en af de mest sikre metoder til god etablering af vinterraps**

Sortsvalg, hybrider og linjesorter

Da vi ønsker at få kraftige planter, der hurtigt kan etablere dybe rødder og konkurrere med frøukrudt, er det oplagt at overveje at anvende hybridsorter. Der skal søges tilladelse til at anvende ikke-økologiske hybridsorter, og begrundelsen skal være individuelt beskrevet for den enkelte ejendom.

Der er primo juli udbudt en enkelt økologisk linjesort på frødatabasen, www.OrganicXseeds.dk. Det er sorten Butterfly, som er en af de få linjesorter, der klarer sig godt blandt de mange hybrider, der er afprøvet i konventionelle forsøg.

Ukrudt, plantetal og plantefordeling

Ukrudtstrykket bestemmer til en vis grad plantetal og dyrkningssystem. Det viser sig ret tydeligt, at en ensartet plantebestand har større betydning for udbyttet end det gennemsnitlige antal planter pr. m².

Når såbedet er tilpas fugtigt og jordtemperaturen i første halvdel af august er høj, vil rapsen spire i løbet af få dage. Er der et stort ukrudtstryk af arter som agerkål, agersennep, lugtløs kamille og fuglegræs, vil såning med radrensning ef-

Promilleafgiftsfonden for landbrug

terår og forår, på 25 eller 50 cm rækkeafstand være en mulighed. Der skal korrigeres på udsædsmængden ved øget rækkeafstand. Ved en rækkeafstand på 12,5 cm anbefales der ved etablering 10 planter pr m række. 12-15 planter ved 25 cm og 20-25 planter pr m sårække, ved 50 cm rækkeafstand. Til foråret vurderes plantetallet og fordelingen på marken. Vinterraps kan kompensere for lavere plantetal, hvis vækstvilkårene er gode.

Skadedyr efterår

Agersnegle og rapsjordlopper kan være hårde ved den nyfremspirede vinterraps. Vårsæd som forfrugt bryder til en vis grad agersneglens cyklus, men på den svære jord, hvor sneglene er et større problem, kan det være vanskeligt at få til at gå op med de øvrige dyrkningshen-

syn. Der kan findes godkendte sneglemidler til økologiske afgrøder.

Rapsjordlopperne monitoreres i registreringsnettet, men der er ikke dokumenterede metoder til at forebygge eller bekæmpe angreb. Kraftige planter kan overvinde moderate angreb af rapsjordlopper.

Vi afprøver nye metoder

- Udbringning eller opformering af nytteinsekter som f.eks. rovmidler, der er skadedyrenes naturlige fjender, er en metode under afprøvning. Det kræver stor viden om arternes biologi, antal og fordeling i afgrøden.

- Undersåning eller mellemsåning af bælplanter, der bidrager med kvælstof. Vi har i 2019 startet en forsøgsserie med såning af udvintrende bælplanter i rækken eller mellem rækken. Bælplanterne vil enten udvintre, eller de skal fjernes ved radrensning i foråret.
- Der er efterhånden flere landmænd, der arbejder med undersåning af kløverfrø i vinterrapsen. Der er en del udfordringer med udvikling af metoden i forhold til konkurrenceevne, både for rapsen og for kløveren. Der ser ud til at være spændende muligheder ved at gå den vej også. ●

**AF SVEN HERMANSEN,
SEGES ØKOLOGI INNOVATION**